

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут права

4585 Методичні вказівки
до проходження переддипломної практики
для студентів спеціальності 081 «Право»
освітнього ступеня «магістр»
усіх форм навчання

Суми
Сумський державний університет
2019

Методичні вказівки до проходження переддипломної практики / укладач К. Д. Янішевська. – Суми : Сумський державний університет, 2019. – 28 с.

Кафедра кримінально-правових дисциплін та судочинства ННП

1. Мета і завдання переддипломної практики.....	4
2. Бази практики.....	8
3. Організація і керівництво практикою.....	9
4. Зміст і програма переддипломної практики.....	11
5. Підбиття підсумків практики.....	13
6. Порядок оцінювання звіту.....	17
Додатки.....	22

1. Мета і завдання переддипломної практики

Переддипломна практика є обов'язковою частиною професійної підготовки фахівців «магістрів» і невід'ємною складовою освітнього процесу в закладі вищої освіти

Переддипломну практику проводять перед виконанням кваліфікаційної магістерської роботи, вона є підсумковою ланкою практичної підготовки студентів. Під час практики поглиблюються та закріплюються теоретичні знання з фахових дисциплін, завершується формування бази фактичного матеріалу для виконання кваліфікаційної роботи. Вона покликана забезпечити закріплення теоретичних знань та набуття професійних навичок і вмінь студентами, адаптувати їх до майбутньої роботи за спеціальністю, а також дати можливість для збирання та аналізування матеріалів для написання кваліфікаційної роботи.

Програма та методичні вказівки розроблені на підставі Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 8 квітня 1993 р. № 93, та Положення про організацію освітнього процесу в Сумському державному університеті (введено в

дію Наказом ректора № 0452-І від 22.06.2016 р.) і призначені для студентів, які проходять переддипломну практику, та керівників від кафедри і бази проходження практики.

Безпосередньою **метою** практики є засвоєння та поглиблення теоретичних і практичних знань студентів, а також збирання та аналізування матеріалів для написання кваліфікаційної роботи.

Відповідно до зазначеної мети безпосередніми **завданнями** переддипломної практики є:

- застосування одержаних у процесі навчання знань безпосередньо в межах організаційної структури, де проходить практика (бази переддипломної практики);

- збирання матеріалу для підготовки і написання кваліфікаційної роботи, використання матеріалів, отриманих під час переддипломної практики в процесі підготовки та написання кваліфікаційної роботи, доповнення знань за окремими питаннями, пов'язаними з темою роботи, а також збирання та первинне оброблення даних, необхідних для її написання;

- поглиблення і розширення теоретичних знань, одержаних упродовж навчання в університеті за спеціальністю і застосування їх безпосередньо під час

підготовки кваліфікаційної роботи;

- набуття навичок самостійної роботи за обраною спеціальністю;

- перетворення фундаментальних і прикладних знань за фахом на професійні компетенції, набуття досвіду фахової діяльності;

- опанування навичок аналізу, інтерпретації інформації, вироблення конструктивних пропозицій, формування дослідницьких, аналітичних, організаторських, комунікативних якостей;

- опанування навичок колективної, командної роботи, а також самостійного прийняття рішень, додержання норм і правил професійної етики.

Компетентності та результати переддипломної практики:

- вміння аналізувати стан сучасної наукової проблеми;

- здатність обирати методи та методики теоретичного і практичного дослідження;

- вміння систематизувати та обробляти статистичні дані;

- здатність застосовувати на практиці теоретичні й практичні професійні знання;

– здатність брати відповідальність за свої рішення в межах професійної компетенції;

– здатність організовувати та проводити ділові зустрічі й переговори з партнерами та іншими суб'єктами юридичної діяльності, підтримувати ділові контакти, використовуючи сучасні технічні засоби, засоби зв'язку та інформаційні технології.

Переддипломна практика забезпечує безперервність і послідовність одержання необхідного обсягу теоретичних знань та практичних навичок, що відповідають освітньому ступеню магістра спеціальності 081 «Право».

Виконуючи завдання практики, студенти повинні виявити творчий, системний підхід до аналізування та оцінювання стану організації правової роботи на підприємстві, здійснення правореалізаційної діяльності й правозастосування, сформулювати пропозиції щодо їх подальшого вдосконалення. Переддипломна практика дає студентам можливість набути практичних навичок за обраним фахом, адаптуватися до виробничого середовища і, таким чином, підготуватися до подальшої професійної діяльності.

2. Бази практики

Практика проводиться в судових і правоохоронних органах, органах державної влади та місцевого самоврядування, на підприємствах, в організаціях різних форм власності, структурних підрозділах університету, що відповідають меті практики. За можливості забезпечення належних умов для проходження практики студенти можуть направлятися до приватних нотаріусів, адвокатів, арбітражних керівників.

Студенти можуть самостійно підбирати для себе місце проходження практики і пропонувати його для використання. Бажаним є визначення бази практики в установі чи організації, проходження практики в якій сприятиме отриманню інформаційних матеріалів за темою кваліфікаційної роботи. У разі працевлаштування студента пріоритетним місцем проходження практики є його місце роботи.

Вибір установи, підприємства чи організації для проходження практики здійснюється з урахуванням:

- теми кваліфікаційної роботи магістра;
- можливості забезпечення кваліфікованого керівництва практикою з боку спеціалістів із найбільшим

досвідом.

Місце проходження практики визначається Навчально-науковим інститутом права з урахуванням договорів між підприємствами, організаціями та СумДУ. Розподіл студентів за об'єктами практики здійснюється керівником практики та затверджується наказом ректора.

3. Організація керівництва практикою

Переддипломну практику проводять згідно з графіком освітнього процесу. Загальне керівництво переддипломною практикою покладається на випускову кафедру. Безпосереднє керівництво переддипломною практикою здійснюється в індивідуальному порядку призначеними викладачами кафедр інституту та керівником від підприємства, установи чи організації, на базі яких організовано проходження практики.

Керівництво студентами-практикантами на робочих місцях повинно бути покладено на осіб, які здійснюють правову роботу у відповідній установі. Керівник від бази практики призначається наказом адміністрації установи і персонально відповідає за організацію і проведення практики відповідно до календарного графіка.

Керівник практики від кафедри (не пізніше ніж за один тиждень до початку практики) проводить інструктаж і забезпечує студентів програмою практики та іншою необхідною методичною документацією, здійснює контроль за виконанням програми шляхом перевірки звітів, присутній під час захисту практики.

Керівник практики від підприємства забезпечує умови безпечної праці на робочому місці, проводить обов'язковий інструктаж з охорони праці, знайомить із правилами внутрішнього розпорядку. Він створює необхідні умови для виконання студентами програми практики: вирішує питання доступу до користування документами, надає необхідні консультації. Керівник від бази практики контролює виконання програми практики, додержання практикантами трудової дисципліни і правил внутрішнього розпорядку; складає характеристику студентам, у якій підбиває підсумок їх діяльності під час практики; підписує звіт про проходження переддипломної практики.

За наявності підстав керівник від бази практики може ініціювати відсторонення студента від практики. У такому випадку він повідомляє керівника практики від кафедри про порушення практикантом трудової дисципліни,

техніки безпеки чи систематичне невиконання програми практики та його причини.

Під час проходження практики студенти зобов'язані:

- не пізніше ніж за один тиждень до початку практики одержати від керівника, призначеного кафедрою, консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;

- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників;

- вивчати та суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки і правил пожежної безпеки;

- своєчасно повідомляти керівника від кафедри про виникнення труднощів із виконанням програми практики;

- зібрати та проаналізувати матеріал, необхідний для написання кваліфікаційної роботи магістра;

- згідно з вимогами скласти звіт про виконання програми практики і захистити його перед комісією у визначений термін.

4. Зміст і програма переддипломної практики

Переддипломну практику проводять відповідно до навчальних планів та графіка освітнього процесу з метою

поглиблення знань, одержаних в університеті, і набуття практичних навичок з організації, проведення правової роботи та якісного написання кваліфікаційної роботи магістра.

Студент-практикант за час проходження переддипломної практики вивчає особливості діяльності місця проходження практики, нормативні документи, які стосуються розкриття теми кваліфікаційної роботи, визначає та узагальнює матеріали, необхідні для її написання. За дорученням керівника практики готує проекти документів – додатків до кваліфікаційної роботи.

Зміст переддипломної практики визначається її програмою. Конкретний перелік питань програми переддипломної практики формується залежно від переліку питань, які необхідно розглянути, згідно із затвердженим керівником кваліфікаційної роботи індивідуальним завданням (додаток А).

Переддипломна практика передбачає вивчення, збирання, оброблення і систематизацію матеріалів для написання кваліфікаційної роботи.

5. Підбиття підсумків переддипломної практики

Після проходження переддипломної практики студент повинен здати керівникові практики від кафедри **звіт про проходження практики**, структура якого вміщує:

1) титульний аркуш (додаток Б) (з підписом керівника від бази практики і підписом керівника практики від навчального закладу);

2) завдання на проходження переддипломної практики (додаток А) з підписами керівника від навчального закладу і студента;

3) характеристику студента від керівника з бази практики (додаток В);

4) рецензію на звіт про проходження переддипломної практики (додаток Г);

5) описову частину, що повинна містити: вступ, основну частину, обґрунтовані висновки, пропозиції та літературні джерела.

6) Додатки (у разі необхідності).

У **вступі** звіту (2–3 сторінки) необхідно відобразити такі позиції: актуальність вибраної теми кваліфікаційної роботи, мету дослідження, завдання дослідження, об'єкт

дослідження, предмет дослідження, методи дослідження, інформаційну базу.

В **основній частині** узагальнюються теоретико-методичні засади (основи, положення) проблеми дослідження, визначається науково-методична база, наводиться глибокий ретроспективний огляд наукової та інструктивно-методичної літератури, дається порівняльний аналіз та обґрунтування доцільності використання різних методів вирішення проблемної ситуації. У цьому розділі студент повинен показати свої науково-дослідницькі компетентності.

Від студента вимагається розкрити сучасний стан наукової думки в галузі проблем досліджуваної теми, проаналізувати різні теорії та погляди, зробити критичний огляд відповідних наукових джерел (монографій, авторефератів дисертацій, наукових статей тощо), зокрема зарубіжних, навести відповідний аналіз основних категорій і понять, висловити та обґрунтувати своє ставлення, сформулювати проблемні питання. З кожного питання важливо знайти подібність і розходження точок зору різних авторів, дати їх порівняльний аналіз, виявити можливі суперечності й неточності, щоб обґрунтувати власну позицію.

Використання літературних джерел повинно супроводжуватися обов'язковим посиланням на них. При вивченні літератури не варто повністю цитувати прочитаний текст.

Розділ завершується стислими висновками, в яких узагальнюються результати теоретико-методичних напрацювань з обраної теми, виявлені невіршені частини проблеми, що потребують подальшого розв'язання у кваліфікаційній роботі.

Висновки містять конкретні пропозиції щодо вдосконалення або розроблення методичних рекомендацій з тематики кваліфікаційної роботи.

У **додатки** виносять усі документи, які зазначені в програмі проходження переддипломної практики та з якими працював студент-практикант.

Звіт про виконання програми переддипломної практики складає студент відповідно до програми практики. Завершується оформлення звіту в останні 2–3 дні практики.

Звіт є результатом самостійної роботи студента. Він повинен відповідати таким вимогам: чіткості, лаконічності, повноті висвітлення. Переказ у звіті

матеріалів з інструкцій, навчальних посібників, лекцій не дозволяється.

У кінці звіту (після списку використаних джерел) *ставляться дата закінчення його написання та особистий підпис студента.*

Правила оформлення звіту

про проходження переддипломної практики

Звіт про проходження переддипломної практики повинен бути виконаний і оформлений із додержанням усіх технічних вимог до наукових робіт, викладених у національному стандарті ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання».

Звіт про проходження переддипломної практики повинен бути написаний літературною державною мовою з додержанням наукового стилю.

Текст звіту повинен бути виконаний за допомогою комп'ютерної техніки на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм).

Текст друкують через півтора інтервалу, шрифт – Times New Roman, розмір шрифту – 14 pt. Текст необхідно

друкувати, додержуючись таких розмірів полів: верхнє і нижнє – 20 мм, лїве – 30 мм, праве – 15 мм.

Абзацний вїдступ повинен бути однаковим в усьому тексті й дорївнювати п'яти знакам (1,25 см).

Пїд час виконання звітї необхідно дотримуватися рївномирної щїльностї, контрастностї та чїткостї зображення впродовж усїєї роботи. Усї лїнії, лїтери, цифри і знаки повиннї бути однаково чорними в усьому тексті.

Складений студентом звіт має наскрїзну нумерацїю сторїнок, що проставляється у правому верхньому кутї. Оформлений звіт упродовж трьох днїв пїсля завершення практик студент подає на кафедру для перевїрки керївником практик вїд кафедри.

6. Порядок оцїнювання звітї про проходження переддипломної практикї

У разї наявностї їстотних вїдхилень вїд вимог до змїсту й оформлення звітї повертають студентовї на доопрацювання. Якщо звіт вїдповїдає всїм вимогам, студента допускають до захисту. Захист звітї приймає комїсія в складї викладачїв та в присутностї керївника практик, призначених директором їнституту. Кожен студент повинен усно захистити звіт про проходження

переддипломної практики.

Під час захисту визначають якість виконання індивідуального завдання, глибину знань із висвітлених питань, рівень оволодіння студентом практичними навичками самостійної роботи зі спеціальності. При оцінюванні враховують характеристику студента, надану керівником від бази практики.

Попередню оцінку ставлять за результатами перевірки керівником від кафедри звіту про проходження переддипломної практики. Остаточну оцінку за переддипломну практику виставляють за результатами захисту. Під час захисту студент повинен продемонструвати одержані знання та набуті вміння, застосовувати їх під час відповіді на запитання.

Керівник практики від кафедри у своїй рецензії (додаток Г) відображає рівень засвоєних студентом теоретичних знань та вміння застосовувати їх на практиці, відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики, якість оформлення звітної документації, висновки та оцінку проходження практики студентом.

За результатами захисту виставляється диференційована оцінка, що фіксується на титульному аркуші, у відомості та заліковій книжці студента.

Звіт про проходження переддипломної практики оцінюється за 100-бальною шкалою.

Шкала оцінювання за системою ECTS

Оцінка за системою ЄКТС	Оцінка за бальною Шкалою	Оцінка за національною шкалою
A	90–100	5 (відмінно)
B	82–89	4 (добре)
C	74–81	
D	64–73	3 (задовільно)
E	60–63	
FX	35–59	2 (незадовільно)
F	1–34	

На оцінку «**відмінно**» заслуговує студент, який у процесі практики та підготовки звіту виявив усебічне, систематичне та глибоке знання навчального матеріалу, успішно виконав практичні завдання, передбачені

програмою, засвоїв нормативно-правові засади роботи бази практики, підготував та своєчасно подав на кафедру систематизований і повний звіт за результатами практики з аргументованими висновками.

На оцінку **«добре»** заслуговує студент, який у процесі практики та підготовки звіту виявив знання основного навчального матеріалу, виконав практичні завдання, передбачені програмою, засвоїв основні нормативно-правові засади роботи бази практики. У звіті за результатами практики були допущені незначні помилки, виклад недостатньо систематизований та послідовний, висновки доказові, але містять окремі неточності.

На оцінку **«задовільно»** заслуговує студент, який у процесі практики та підготовки звіту виявив знання основного навчального матеріалу обсягом, необхідним для подальшого навчання та майбутньої роботи за професією, виконав завдання, передбачені програмою, ознайомлений із нормативно-правовими засадами роботи бази практики. У звіті за результатами практики були допущені істотні помилки, викладення недостатньо систематизоване та послідовне, висновки недостатньо аргументовані.

Оцінку **«незадовільно»** ставлять студентіві, який

у процесі практики та підготовки звіту виявив прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань. У звіті за результатами практики не розкрито змісту виконуваних робіт та специфіки функціонування бази практики.

Додаток А

ФОРМА ЗАВДАННЯ НА ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут права
Кафедра _____

ЗАВДАННЯ
НА ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ
студенту _____ курсу групи _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____

2. База проходження практики _____

_____ Назва бази практики

3. Перелік питань, які потрібно дослідити (обґрунтувати) відповідно до теми дипломної роботи в процесі проходження переддипломної практики:

4. Завдання до аналітичної частини (з точним зазначенням проблем, які необхідно проаналізувати):

Дата видачі завдання: _____

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Підпис Ініціали, прізвище

Завдання до виконання прийняв _____

_____ Підпис Ініціали, прізвище

***(Завдання на проходження переддипломної практики
друкується на одному аркуші)***

Додаток Б
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

ЗВІТ

про проходження переддипломної практики
студента __ курсу групи ____
спеціальності 081 «Право»

(прізвище, ім'я, по батькові)

Місце проходження практики:

Термін практики: з _____ до _____.

Дата складання заліку «__» _____ 20__ року

Оцінка:

за національною шкалою	
	(словами)
кількість балів	
	(цифрами та словами)
за шкалою ECTS	

(посада, науковий ступінь)
Керівник від бази практики

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(посада)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

2019

Додаток В
Зразок оформлення характеристики з бази практики

**Характеристика
студента групи _____**

(П. І. П/б студента)

**Навчально-науковий інститут права
Сумського державного університету**

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

« ___ » _____ 20__ р.

Керівник від бази практики

(посада)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Необхідно зазначити про:

- рівень теоретичних знань, одержаних в інституті;
- наявність практичних навичок самостійного вирішення професійних завдань;
- ступінь володіння й використання інформаційних систем;
- уміння налагоджувати відносини з керівництвом, колегами та відвідувачами установи;
- вміння додержуватися правил внутрішнього розпорядку;
- ставлення до доручень під час проходження практики.

Додаток Г
РЕЦЕНЗІЯ
НА ЗВІТ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ
ПРАКТИКИ
студента

(прізвище, ім'я, по батькові)
групи _____ курсу _____ спеціальності _____

денної (заочної) форми навчання
База проходження практики _____

Назва бази практики

Термін проходження практики: з ____ 20__ р. до ____ 20__ р.

Результати оцінювання

Критерій оцінювання	Кількість балів	Фактична кількість балів
I. Оцінювання змістовних аспектів звіту		
Відповідність виконаної роботи затвердженому завданню: повнота виконання поставлених завдань, рівень вирішення завдань дослідження	0–10	
Теоретична цінність одержаних результатів: глибина, всебічність і повнота викладення теоретичного матеріалу, відсутність прототипів роботи, відображення дискусійних питань, загальний рівень опрацювання джерел, рівень узагальнення існуючих теоретичних підходів, методів та методик	0–10	

Продовження додатка Г

Практична цінність одержаних результатів: використання сучасних та оригінальних методів дослідження, рівень достовірності обґрунтування, глибина аналітично-діагностичного вивчення стану прояву проблеми, актуальність зібраних та проаналізованих даних, самостійність висновків, обґрунтованість рекомендацій щодо перспектив вирішення проблеми, яка вивчається, тощо	0–10	
Відповідність вступу, висновків, списку літератури та додатків вимогам: обґрунтування актуальності теми та її значущості, формулювання мети й завдань, об'єкта, предмета і методів дослідження, інформаційної бази роботи; висновки обґрунтовані, мають зв'язок із результатами дослідження, зроблені в усіх розділах; достатній рівень інформаційного та нормативно-правового забезпечення, використані нові періодичні видання	0–10	
Наявність логічної послідовності та наукового стилю викладення матеріалу: володіння літературною мовою і професійною термінологією, вміння логічно, аргументовано викладати результати досліджень і розробок	0–10	
II. Оцінювання організаційних аспектів проходження переддипломної практики		
Додержання графіка проходження переддипломної практики: своєчасне або несвоєчасне подання звіту на кафедру	0–5	
Якість оформлення звіту: рівень додержання вимог щодо змісту та правил оформлення звіту	0–10	

Продовження додатка Г

Характеристика від керівника з бази практики	0–5	
ВСЬОГО БАЛІВ ДО ЗАХИСТУ 0-70	0–70	
III. Оцінювання захисту звіту про переддипломну практику		
Розуміння теоретичних основ теми дослідження	0–10	
Розуміння специфіки діяльності та правового стану об'єкта дослідження	0–5	
Здатність виявити та охарактеризувати причини виникнення, наслідки та можливі шляхи подолання проблем відповідно до теми дослідження	0–5	
Спроможність аргументувати власну точку зору щодо проблем та шляхів їх вирішення у даній роботі; повні, вичерпні відповіді на поставлені запитання	0–10	
ВСЬОГО БАЛІВ ЗА ЗАХИСТ	0–30	

Недоліки, зауваження та рекомендації щодо їх усунення

Оцінка звіту до захисту	Кількість балів за захист звіту	Оцінка, що заноситься до відомості		
		за 100-бальною шкалою	за 4-бальною шкалою	за системою ECTS

Звіт здано на перевірку «__» _____ 20__ р.

Звіт захищено «__» _____ 20__ р.

Керівник від кафедри

(посада, науковий ступінь)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Примітка. Рецензію друкують на 1 аркуші двобічним друком

Навчальне видання

Методичні вказівки

до проходження переддипломної практики
для студентів спеціальності 081 «Право»
освітнього ступеня «магістр»
усіх форм навчання

Відповідальний за випуск В. В. Пахомов
Редактор С. М. Симоненко
Комп'ютерне верстання К. Д. Янішевської

Підписано до друку 10.06.2019, поз. 78.
Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 1,63. Обл.-вид. арк. 1,42. Тираж 5 пр. Зам. №

Видавець і виготовлювач
Сумський державний університет,
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3062 від 17.12.2007.